

УДК 316.77 : 070 : 654.195 : 314.743

Гиріна Т. С.,

канд. наук із соц. комунікацій, доц. кафедри журналістики, реклами і соціальних комунікацій Інституту журналістики і масової комунікації, Класичний приватний університет, м. Запоріжжя, Україна

МОБІЛЬНЕ РАДІОМОВЛЕННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА КОНСТРУЮВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНОГО ЖУРНАЛІСТСЬКОГО МЕДІА-ХАБУ

Досліджено відмінність функцій виконуваних аматорами та професіоналами-журналістами під час їхньої діяльності в інформаційному просторі. Осмислено відповідальність за якість та відповідність поширюваної інформації «правилам гігієни» та етикету при роботі з інформацією. Констатовано, що не повне розуміння соціального устрою суспільства, стає підґрунтям для емоційно забарвлених безапеляційних висновків, які створюють ілюзію масовості та документальності. Продемонстровано інструментар програм розроблених для мобільних платформ та призначених для ведення професійної діяльності радіожурналістами. Встановлено, що технологічний розвиток радіомовлення проявляється в трьох напрямках: розвиток цифрового радіомовлення, інтернет-мереж, мобільних сервісів. До основних характеристик новітніх ЗМК, він віднесено автоматизацію, варіаційність, модульність, транскодування, цифрову форму (математичні алгоритми, фільтри тощо).

Ключові слова: медіа-хаб, мобільна журналістика, радіомовлення.

Hirina T.,

Ph. D. in social communication, associate professor of the Department of Journalism, Advertising and Social Communications, Institute of Journalism and Mass Communication, Classic Private University, Zaporizhzhia, Ukraine

MOBILE BROADCASTING AS A PRECONDITION FOR DESIGNING A PERSONAL JOURNALISTIC MEDIA-HUB

The article analyses the difference between the functions performed by amateur and professional journalists during their activity in the information space. Comprehensive understanding is offered of the responsibility for the quality and correspondence of the disseminated information to „hygiene rules” as well as etiquette when working with information. It is stated that the incomplete understanding of the social structure of society becomes the basis for emotionally colored

and peremptory conclusions, which create the illusion of their widespread and documentary character. The research demonstrates a range of programs designed for mobile platforms and intended for professional activity of radio journalists has been demonstrated. It was established that the technological development of broadcasting manifests itself in three directions: the development of digital broadcasting, Internet networks, mobile services. Among the main characteristics of the latest media there is automation, variation, modularity, transcoding, digital form (mathematical algorithms, filters, etc.).

Key words: media hub, mobile journalism, radio broadcasting.

Постановка проблеми. Інноваційні технології збагатили інформаційний ринок широким інструментарем функцій, що здатні виконувати найрізноманітніші завдання не лише в руках спеціалістів у галузі журналістики, а й любителів, людей, для кого слово стало не інструментом виконання службових функцій, а зброєю для відстоювання власних громадянських прав та соціального обов'язку. «Громадянським журналістом» нині себе вважає кожен користувач всесвітньої мережі із доступом до інтернету, смартфоном та ідеєю, яку він втілює, активно дописуючи в соціальних мережах. Продуктування новинної інформації чи аналітика у віртуальній площині соціальних медіа давно перестала бути винятковим правом професіоналів та кваліфікованих ораторів. На зміну ним приходять ера емоційних, яскравих, гостро оформлених висловлювань, які виголошуються/оприлюднюються на гребені інформаційної хвилі, створюючи лавину поверхової критики та шквал інформаційного відгуку в суспільстві.

Останні дослідження та публікації. Розмірковуючи над функціональним виміром журналістики, українські теоретики медіа керувалися різними підходами, в тому числі й досвідом зарубіжних колег. Так, професор І. Михайлин розподілив функції журналістики на дві групи: загальні та спеціальні. До першої дослідник відніс інформаційну та функцію формування громадської думки, до спеціальних: організаційну, соціальної критики, ідеологічну, культуротвірну, розважальну та рекламну функції [1, с. 212]. Доктор філологічних наук, професор С. Горевалов продемонстрував інший підхід до розподілу функцій журналістики, опираючись на підсумки власного історичного дослідження, виділив чотири групи: соціальну, економічну, соціально-психологічну та психологічну [2]. У підручнику з «Теорії журналістики»

професор А. Москаленко описав організаторську, виховну, пропагандистську, контрпропагандистську і соціологічну функції журналістики [3]. Відтак блогери, дописувачі соціальних мереж та автори коментарів, що розміщують свої повідомлення на загальний розгляд, мають усвідомлювати та послуговуватись не лише правом на свободу слова, а й нести відповідальність за якість та відповідність поширюваної інформації «правилам гігієни» та етикету при роботі з інформацією. Наклавши журналістські функції, виконувані професіоналами на результати роботи аматорів у сфері інтернет-медіа бачимо загрозливі тенденції, з якими може зіткнутися громадськість.

Мета статті — дослідження місця радіомовлення під час розвитку громадянської журналістики та напрямків розширення інструментарію професійних радіожурналістів в умовах конкуренції на ринку інтерактивних інформаційних послуг.

Виклад матеріалу дослідження. Не повне розуміння соціального устрою суспільства, що є результатом поверхового інтересу та фрагментарних знань про описуваний об'єкт часто стає підґрунтям для безапеляційних висновків, які роблять інформаційні відчайдухи в постах, коментарях на соціальних платформах чи в прямому радіоефірі. Жорсткі та яскраві повідомлення сприймаються радіослухачами або читачами інформаційної стрічки радіостанції як перевірені та допущені до оприлюднення ведучим чи модератором сайта радіостанції, а відтак з меншою критичністю та обережністю. Емоційно забарвлені, такі повідомлення запам'ятовуються слухачами легше, як наслідок створюється ілюзія масовості та актуальності (Табл. 1.).

Таблиця 1.

Порівняння виконуваних професіоналами та аматорами функцій журналістики (за проф. А. Москаленком)

№ з/п	Характеристика	Професійний журналіст	Аматор
1	організаторську	+	+
2	виховну	+	–
3	пропагандистську	+	+
4	контрпропагандистську	+	–
5	соціологічну (розуміння соціального устрою суспільства)	+	–

Значний обсяг поширюваних відомостей, доступність новітніх технологій «засмічують» інформаційне поле. В цих умовах не лише складно відрізнити правдиву інформацію від додуманої, а й структурувати та перевірити її. Залишається не вирішеною проблема переведення кількості радіоініціатив у їхню якість. Виконання організаторської та пропагандистської функцій дописувачами-аматорами поза сумнівом. Однак, коли мова йде про відповідальність перед суспільством, виховну функцію, довгострокову перспективу, поліінструменталізм у боротьбі із пропагандою, особливо в умовах інформаційної війни, в яких нині перебуває Україна, то індивідуальні коментатори подій громадського життя можуть призвести радше до паніки, ніж до обґрунтованого розуміння та застереження.

Якщо виключити масив бот-повідомлень, пересічний користувач звертається до аудиторії з прагматичною чи гедоністичною метою. Будучи частиною глобального медіапростору та піддаючись його впливу, умовний автор позиціонує себе як модератора ідей, намагаючись поширити власний вплив на різного розміру групи аудиторії (Рис.1.). Для розважального радіомовлення, особливо у розрізі мобільної мультисекранної радіожурналістики, характерні мотиви розваг, насолоди та задоволення, проте ефіри інформаційно-аналітичних, суспільно-політичних радіопроєктів часто збирають на сторінках проекту в соціальних мережах активних протестувальників, «диванних коментаторів», які наводнюють стрічку повідомлень шквалом критики та жорстких, часто не конструктивних, зауважень.

Рис. 1. Схема взаємодії автора повідомлення із медіа середовищем

З іншого боку відповідальний тільки перед власним сумлінням та читачем дописувач соціальних мереж чи мобільних додатків вільний обирати предмет розмови без кореляції із редакційною політикою радіостанції, братися за теми, до яких не доходили руки у штатних репортерів та вивчати проблему на стільки глибоко, на скільки дозволяють його можливості. Як наслідок фіксації у будь-який момент на девайси, що завжди з користувачем, події в момент її появи зростає документальність журналістики, її наочність та реалізм.

Описані вище можливості пересічних слухачів / користувачів у взаємодії із контентом радіостанції як на рівні ефіру, так і в площині мобільних додатків створює підґрунтя для конкуренції із професійними працівниками, для яких мобільні технології також відкривають нові практичні горизонти. Викладачі кафедри журналістики та нових медіа Д. Вернет та Л. Оуенс із університету Міссісіпі переконані, що «широкий спектр впровадження ефірної журналістики вимагає мобільних навичок, як творчих, так і технічних. Незалежно від медіа-платформи, роботодавці хочуть наймалі на роботу людей які вже вміють збирати новини через мобільні пристрої, використовують їх для взаємодії з аудиторією соціальних мереж та грамотно модерують взаємодію із середовищем» [4].

Доступні для загального використання та широко застосовуються в професійному середовищі радіожурналістів такі додатки: «AudioBoo» (для пристроїв, що працюють на операційній системі «iOS») — програма для запису, трансляції та розповсюдження аудіо, можливість створювати та обмінюватися подкастами; «SoundCloud» (ОС «Android») — формування списків відтворення музики, аудіоподкастів, радіопрограм і новин, можливість створювати аудіо презентації. Завантажувати та поширювати аудіо повідомлення; «Voice Record Pro» (ОС «iOS»), «Voice Memos», «Voice Task», «Recordoid», «All That Recorder Lite», «Recordense диктофон Lite» (ОС «Android») тощо — традиційні електронні диктофони із різноманітним набором функцій. До таких можемо віднести запис телефонної розмови, можливість самостійно налаштувати якість запису, цифровий фільтр частот автоматично вирівнювати рівень запису, налаштувати пресети бажаної якості; файли із записами можна зберігати в папках і підпапках у дереві файлів на мобільному пристрої, при збереженні записи можна класифікувати за категоріями, а їм надавати колір для швидшої ідентифікації при повторному відтворенні; створення голосових заміток, які можна відправити електронною поштою у форматі прикріпленого mp3-файлу, записувати звук у форматах 3GP,

WAV, OGG, MP3 та ін.; налаштувати таймер автоматичного припинення запису і його відновлення; встановити зроблений запис як рінгтон, а віджет програми на робочий стіл девайсу; під час запису додавати мітки з невеликим пояснювальним текстом.

Однак ці програми забезпечують тільки частину функцій, виконуваних радіожурналістом, на відміну від додатку «LUCI LIVE» («Technica Del Arte»), який надає можливості створення повноцінного радіоефіру через мобільний пристрій. Наживо чи в запису, кожен бажаючий може створити власний аудіопотік із доступом по всьому світу. Цікавою є поширена в Нідерландах технологія створення мобільних додатків для працівників радіостанцій. Так, регіональна радіостанція в голландській провінції Дренте «RTV Drenthe», а також «Talpa Radio», яке входить до складу телерадіомовної медіагрупи «Talpa Media» створили для своїх співробітників мобільні додатки, функціонал яких дозволяє виконувати не лише необхідні для роботи опції, а також попередньо готувати матеріал до ефіру. Додатки «Bartje Connect» («Technica Del Arte»), а також «Talpa Radio Reporter» («Technica Del Arte») не характеризуються значною кількістю завантажень, проте виконують функцію портативного помічника для працівників радіостанцій [5].

Для соціальних мереж робота на ринку портативних мобільних пристроїв є не новою. Facebook апелює статистикою, згідно з якою 86 % щомісячних користувачів мережі використовують смартфони для доступу до персональної сторінки [6]. Українські реалії користування всевітнім павутинням передбачають відсоток аудиторії, серфінг інтернет-сторінками якої відбувається виключно через мобільні пристрої через відсутність персонального комп'ютера, зони покриття інтернету чи високу вартість технічного оснащення та підключення. Натомість власники мобільних пристроїв у 68 % випадків щодня слухають поточкову музику. Варто зазначити, що аудіальне сприйняття займає приблизно 45 хв на день, а перегляд відео в онлайні лише 24 хв. [6], що може свідчити про недосконалу систему віртуалізації середовища через досі високу вартість інтернет-трафіку. Водночас зауважимо, якщо на заході користувачі обирають платні стрімінгові платформи як-то Amazon Prime Music, українці охочіше послуговуються безкоштовними відповідниками, часто порушуючи при цьому авторські права. Можливим виходом із цієї ситуації можуть стати проекти мобільних операторів із надання дешевшого чи безкоштовного трафіку на відвідування та

користування контентом конкретних порталів, що надають послуги відтворення цифрового радіосигналу.

Прихід на український ринок технологій 3G є передумовою росту кількості та функціонального різноманіття мобільних додатків, або як їх ще називають аплікацій. На думку медіа консультанта та фахівця з цифрових медіа О. Піддубного, «зростання кількості користувачів мобільного інтернету разом зі зростанням їхнього темпу життя і прагненнями отримувати інформацію та розваги якнайшвидше, не залишилося поза увагою постачальників інформації, які почали використовувати та розвивати нові способи завоювання аудиторії, а надто дійти до тих користувачів, які мали високий купівельний потенціал. Відтак, радіо почали вже інтерпретувати як „радіо з новими можливостями”, здатне зібрати глобальну аудиторію за невеликі гроші» [7].

Водночас в минулому редактор та генеральний директор із Крамнієвої долини та консультант медіа- та технологічних компаній А. Маттер саме в мобільних пристроях вбачає майбутню електронну революцію, яка може змагатися із появою інтернету та визначається переходом від «міжособистісних відносин до споживання новин і комерції» [8]. Смартфони зможуть повернути аудиторію традиційним медіа: друкованим та аудіовізуальним, оскільки персональний пристрій стає плацдармом до відновлення індивідуальної комунікації. За даними медіа практика, люди, які володіють смартфоном, «тягнуться за ним протягом перших 15 хвилин після того, як прокинуться вранці. І ось навіть вони це роблять: 78 % перевіряють електронну пошту, 73 % переглядають веб-сторінки, 70 % заходять у Facebook, 64 % шукають маршрути, 60 % грають, 57 % шукають інформацію, 44 % читають новини або спортивні рубрики, 43 % розмовляють і (або) обмінюються текстовими повідомленнями, а 37 % створюють або переглядають відеоролики» [8]. Однак всіх їх об'єднує бажання постійно залишатися на зв'язку та на інформаційній хвилі. Оскільки для молоді смартфон є запорукою доступу до соціальних мереж, розробники програмного забезпечення розглядають його як інструмент обміну важливим чи вірусним контентом, у тому числі і з радіостанцій. Часто саме через це соціальні мережі, такі як Facebook та VK обирають українські радіостанції для спілкування із аудиторією.

До прикладу засновники «Рок Радіо», єдиної в Україні інтернет-радіостанції українськомовного року, як вони самі визначають власний проект, відповідаючи для себе на питання щодо вибору інтернет-

мовлення найперше зазначають, що «аудіоформат ідеально підходить для мобільних пристроїв. FM слухають, переважно, знаходячись в автомобілі, а от смартфон завжди в кишені, тому й радіо завжди поруч. Ну, а з'єднати смартфон з приймачем в автомобілі, на сьогодні, може навіть дитина» [9]. Українські радієники усвідомлюють безапеляційний напрямок поступу світового радіомовлення в бік відмови від FM, а оскільки цифрові приймачі співмірні ціні смартфона, то вибір українців очевидний.

Іншим прикладом інноваційного підходу до розуміння радіомовлення як новітньої технології майбутнього демонструє сервіс «MyRadio», програмне забезпечення якого вже розроблено як для операційних систем Android та iOS. У додатку користувачі можуть слухати традиційний ефір у форматі 24/7, додавати радіо потоки у перелік вибраного та інші додаткові можливості на швидкості 128 kbps, що дозволяє використовувати 60 МБ трафіку за годину. Розробники рекомендують користуватися програмою в фоні покриття безпроводових мереж або за умови підключення зручного тарифного плану мобільного інтернету [10].

Широка мережа аудіоподкастів «Radiotopia» об'єднує концепції радіостанцій, що за підтримки краутфандингових програм створюють тематично розрізнені формати сторітеллінгу в широкому тематичному розбігу. Найпопулярнішими проектами тут є:

- «99 % Invisible» («99 % невидимий») — один з найпопулярніших у світі подкастів про архітектуру та дизайн засновано Р. Марсом у м. Олехнд (США) має понад 150 мільйонів завантажень;
- «Allusionist» — один з найстаріших незалежних подкастів Великобританії, де Х Зальцман викладає історію та звертає увагу на нюанси розмовної англійської мови. У 2015 р. за версією iTunes подкаст було визнано кращим у році;
- «Benjamin Walker's Theory of Everything» («Теорія всього Бенджаміна Волкера») — авторський подкаст незалежного журналіста Б. Волкера, який співпрацював з BBC, CBC, ABC, NPR, вів подкаст для «The Guardian». Слухачів він занурює у вир журналістики, художньої літератури та мистецтва.

Серед іншого подкасти сервісу тематично спрямовані в бік криміналу, медицини, історичних розвідок, щоденників митців, науки, кінематографу, музики, політики тощо. Приклад сервісу «Radiotopia» є успішним доказом того, що новітній формат радіомовлення може

бути прибутковим, а спонсорами ініціативи можуть стати навіть такі гіганти інформаційного ринку як MailChimp, Facebook, Warby Parker та Squarespace [11].

Постійно з'являються численні додатки, орієнтовані не лише на залучення слухачів до прослуховування аудіоконтенту, а й до його обробки. Зокрема заслуговує на увагу сервіс «3i Speech Recognition API», який дозволяє переводити в текстовий формат аудіо та відео файли, у тому числі і радіоэфір. Сервіс є революційним особливо для слухачів із порушенням слуху, оскільки відтепер вони зможуть сприймати інформацію у пристосованому для них форматі, при чому в режимі реального часу.

Тож технологічна революція, яку зараз переживає радіомовлення, проявляється в трьох напрямках: розвиток цифрового радіомовлення, інтернет-мереж, та мобільних сервісів, що полегшують доступ та розширюють інструментар взаємодії з користувачами. Відповідно трансформується цифрове середовище, в якому функціонує радіо. Дослідник мови нових медіа Л. Мановіч розмірковуючи над цим поняттям, приводить його основні характеристики: дискретизація (конечність, обмеженість процесу/діяльності), вільний доступ, імітація та фальсифікація (як імітація неіснуючих в реальності дій в мережі) [12]. Дослідник вважає, що в інтернеті творчість заміщується механічним вибором із обмеженої, хоч і значної кількості чарунок створених технічними спеціалістами. До основних характеристик новітніх ЗМІ, він відносить:

- автоматизацію (єдина схема діє в різних випадках, що дозволяє зводити до автоматизму подібні функції);
- варіаційність (можливість вибору з безлічі варіантів);
- модульність (загальна картина складається із великої кількості окремих частинок-модулів);
- транскодування (трансформування одних форматів відображення інформації в інші);
- цифрову форму (математичні алгоритми, фільтри тощо) [13].

Водночас дослідники сходяться на думці щодо відходу сучасного радіомовлення від традиційного жанроподілу, на зміну якому приходять форми діяльності. Журналісти стають мультипрофесіоналами, які володіють навичками не лише зі збору інформації, а й повного циклу її доведення до аудиторії. На стадії розробки знаходяться і принципи інтерактивного радіоэфіру, адже він має свої особливості: персоніфікація ведучого, унікальна стилістика ефіру, підходи до роботи

з інформацією, музичне спрямування, що залежить від конкурентних стилів музики. Онлайн радіомовлення «розвиватиметься за цінностями та інтересами аудиторії, з часом радіопростір у смартфоні стане повністю настроєний під слухача. Радіоканалів буде так багато, що людина не зауважуватиме, яку радіостанцію слухає, а лише вибиратиме, що їй цікаво» [14].

Висновки. Зазначені судження поки що залишаються прогнозами. Достеменно зрозуміло, що перспективи, які відкриваються перед радіомовленням в осі віртуальних комунікацій відкривають перед ним нові шляхи до розвитку та трансформації. А багатство потенціалу широких граней живого промовленого слова вже сьогодні стає важливим доповненням контенту різнотипних медіа каналів. Важливою, а інколи і визначальною роллю в цьому контексті, є персональні ініціативи активних громадян, які живою мовою звертаються до аудиторії в межах аудіоблогів, подкастів, чим не лише створюють платформу для впливу, а є безпосередніми ретрансляторами такого впливу, яке медіасередовище має на них.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Михайлин І. Основи журналістики / І. Михайлин. — Київ: ЦУЛ, 2011. — 496 с.
2. Горевалов С. Військова журналістика України: історія та сучасність : монографія / С. Горевалов. — Львів : Львівська політехніка, 1998. — 388 с.
3. Москаленко А. Теорія журналістики : навч. посіб./А. Москаленко. — Київ : Експрес-об'ява, 1998. — 336 с.
4. Halpern Wenger D. Help Wanted: Mobile Journalism Skills Required by Top U.S. News Companies [Electronic resource] / D. Halpern Wenger, L. Owens, P. Thompson // Research Gate. — 2014. — Available at: https://www.researchgate.net/publication/270675717_Help_Wanted_Mobile_Journalism_Skills_Required_by_Top_US_News_Companies.
5. Web site «Google Play» [Electronic resource] // Google Play. — 2017. — Available at: <https://play.google.com/store/search?q=музыка%20и%20радио&c=apps&hl=ru>.
6. Web site «Digitalbox.ru» [Electronic resource] // Sales House online audio ads Digitalbox.ru. — 2015. — Available at: <http://digitalbox.ru/online-radio/bret-kinsella-internet-radio-bigger-than-facebook/>.

7. *Піддубний О.* Радіо в мережі. Світові тенденції [Електронний ресурс] / *О. Піддубний* // *Piddubny.com*. — 2013. — Режим доступу: <http://piddubny.com/radio-v-merezhi-svitovi-tendentsiji/>.
8. *Маттер А.* Мобильные технологии открывают местным СМИ пути для цифровой перестройки [Електронний ресурс] / *А. Маттер* // *Radio.Ru*. — 2014. — Режим доступу: <http://radioportal.ru/node/62705>.
9. *Сайт «РокРадіо online»* [Електронний ресурс] // *Rockradio*. — 2017. — Режим доступу: <http://rockradio.com.ua/pro-nas.htm>.
10. *Web site «MyRadio»* [Electronic resource] // *Google Play*. — 2017. — Available at: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.myradio.player&hl=ru>.
11. *Web site «Radiotopia»* [Electronic resource] // *Radiotopia*. — 2017. — Available at: <https://www.radiotopia.fm/>.
12. *Смирнов А.* От «дигитального» искусства к «постдигитальной» эстетике ошибок [Електронний ресурс] / *А. Смирнов* // Центр электроакустической музыки Термен-центр. — 2005. — Режим доступу: <http://asmir.info/lib/postdigital1.htm>.
13. *Піддубний О.* Що таке Нові медіа? [Електронний ресурс] / *О. Піддубний* // *Piddubny.com*. — 2014. — Режим доступу: <http://piddubny.com/scho-take-novi-media/>.
14. *Скін І.* Сучасне радіо — це не тільки звук, але й зображення, — Роман Заяць [Електронний ресурс] / *І. Скін* // Школа журналістики УКУ. — 2015. — Режим доступу: <http://journalism.ucu.edu.ua/program-highlights/2878/>.

REFERENCES

1. *Mykhailyn I.* (2011), *Osnovy zhurnalistyky*, 496 p.
2. *Horevalov S.* (1998), *Viiskova zhurnalistyka Ukrainy: istoriia ta suchasnist*, 388 p.
3. *Moskalenko A.* (1998), *Teoriia zhurnalistyky : navchalnyi posibnyk*, 336 p.
4. *Halpern Wenger D.* (2014), *Help Wanted: Mobile Journalism Skills Required by Top U.S. News Companies*, available at: https://www.researchgate.net/publication/270675717_Help_Wanted_Mobile_Journalism_Skills_Required_by_Top_US_News_Companies.
5. *Web site „Google Play”* (2017), available at: <https://play.google.com/store/search?q=музыка%20и%20радио&c=apps&hl=ru>.
6. *Web site „Digitalbox.ru* (2015), available at: <http://digitalbox.ru/online-radio/bret-kinsella-internet-radio-bigger-than-facebook/>.

7. *Piddubnyi O.* (2013), Radio v merezhi. Svitovi tendentsii, available at: <http://piddubny.com/radio-v-merezhi-svitovi-tendentsiji>.
8. *Matter A.* (2014), Mobylynye tekhnolohyy otkryvaiut mestnym SMY puty dlia tsyfrovoy perestroiky, available at: <http://radioportal.ru/node/62705>.
9. Web site „RokRadio online” (2017), available at: <http://rockradio.com.ua/pro-nas.htm>.
10. Web site „MyRadio” (2017), available at: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.myradio.player&hl=ru>.
11. Web site „Radiotopia” (2017), available at: <https://www.radiotopia.fm/>.
12. *Smyrnov A.* (2005), Ot „dyhtalnoho” yskusstva k „postdyhtalnoi” estetyke oshchybok, available at: <http://asmir.info/lib/postdigital1.htm>.
13. *Piddubnyi O.* (2014), Shcho take Novi media? available at: <http://piddubny.com/scho-take-novi-media>.
14. *Skip I.* (2015). Suchasne radio — tse ne tilky zvuk, ale i zobrazhennia, — Roman Zaiats, available at: <http://journalism.ucu.edu.ua/program-highlights/2878>.

Стаття надійшла до редакції 08.11.2017.

Received 08.11.2017.